

CAPÍTOL 11

La Camil·la, un cop va donar per finalitzats els dos quadres, va demanar als seus pares que, al cap de quinze dies d'haver marxat ella, anessin a avisar en Llorenç perquè vingués a recollir-los.

Com no necessitava estris de pintura, ja que al taller de l'August tindria de tot, va poder fer la maleta en un batre d'ulls, i es va preparar per al viatge.

Els pares la van acompanyar a l'estació i la seva mare li va fer notar que s'havia engreixat un xic. Ella va fer com si sentís ploure, i desvià la conversa parlant de la molta il·lusió que li feia anar a París.

L'oncle Joan li havia donat l'adreça de l'August Rodier. Era relativament a prop de la gare d'Orsay, punt d'arribada del tren.

El viatge va ser llarg i pesat, el tren va fer camí tota la nit i va arribar a mig matí. Amb el trontollar del vagó, la Camil·la s'adormia, però es despertava a cada estació, a més, en moltes parades, el tren aprofitava per a reposar el tèneder d'aigua per a la caldera, fent un gran soroll.

Tan bon punt va arribar a París, es va dirigir sense perdre temps cap al taller de l'August. Ja tindria dies per passejar per la ciutat de la llum, admirar-la i conèixer-la.

Havia après una mica de francès a l'escola i l'entenia força bé. No estava gens amoïnada per l'idioma, i l'estada a París li aniria molt bé per acabar d'aprendre'l.

L'oncle li havia dit que en sortir de l'estació havia de continuar riu amunt uns cinquanta metres, i després girar a la dreta per un carrer ample. Seguint aquest carrer, aviat trobaria el taller. A l'altra banda del riu veuria el museu del Louvre, una visita obligada per a ella.

París li va semblar una ciutat enlluernadora. Es va fixar en les reixes dels balcons, de ferro forjat amb formes vegetals i amb profusió d'ornaments. Els edificis tenien una personalitat pròpia, típicament francesa, els carrers empedrats no deixaven lloc al fang. Tot era net i polit. Va tenir la impressió d'estar en el lloc on sempre havia volgut estar. Els ponts sobre el Sena, majestuosos, la van transportar a èpoques passades. A la cantonada on havia de girar a la dreta, s'aixecava un edifici magnífic, amb baixos relleus a la façana i columnes en forma de cariàtides als costats de les obertures dels balcons. El treball escultòric era realment notable, es notava la riquesa d'aquest país i el seu amor per l'art. En travessar un carrer va poder veure de lluny la Torre Eiffel, inaugurada feia pocs anys i que més tard es convertiria en el símbol de la ciutat.

En arribar a l'adreça assenyalada, es va trobar amb un edifici en forma de fàbrica amb una gran portalada, que donava a un jardí interior molt ben arreglat, on abundaven els rosers. La tardor ja començava a treure el cap, i alguns arbustos ja començaven a groguejar. Al fons, sota un petit portitxol, hi va veure una única porta de fusta antiga, força corcada, amb un reforç a la part de sota de fusta molt més nova, per

dissimular el mal estat de la porta original. Al costat hi va trobar una campaneta que es va afanyar a fer sonar.

Al cap de pocs segons, l'obertura de la porta fou seguida de l'aparició d'un noi barbut, amb uns ulls grossos, galta vermella.

—*Bonjour!*, tu es *Camille*, n'est-ce pas?— balbucejà.

—*Oui, Bonjour.*

—Entri, ara aviso al senyor August.

L'espai era una sala gran on s'amuntegaven molts llenços pintats, cavallets, pots i tota mena d'estris per pintar. Al fons hi havia una espècie de tarima amb rotllos de teles de diferents colors, per fer de fons per a les composicions. Dos nois més estaven absorts pintant un gran quadre amb figures mig nues, segurament algun tema bíblic d'encàrrec. I un tercer xicotet estava netejant pinzells i altres estris a una pica.

El senyor August, en veure-la, va endevinar que era la neboda del seu amic Joan i la va rebre amb entusiasme.

—Benvinguda Camil·la. Ja estic ansiós de veure si és veritat tot el que el teu oncle em va dir sobre tu. Com ha anat el viatge?

—Una mica llarg, però bé, ja sóc aquí, amb ganes de veure París i de pintar.

Vine que et presentaré el meu equip i t'ensenyaré com treballem aquí.

—Però, senyor August — intervingué en Rémy, el noi morè que li havia obert la porta—, deu estar cansada del viatge. No és millor que l'acompanyi primer a la seva habitació i que descansi una mica? A més, ha de tenir gana, un viatge tan llarg...

—Tens raó, Rémy, perdona Camil·la, jo sempre vaig al meu aire —va dir mentre s'apropava als seus ajudants—, però mira, ja els aniràs coneixent, aquest és en Paul, i allà tens en Vincent i l'Eugène. —els dos darrers la saludaren de lluny aixecant els pinzells i en Paul s'hi acostà per fer-li quatre petons, tal com és costum a París. Això no la va sorprendre, l'oncle Joan ja li havia explicat aquest costum de petonejar que tenen a França, que és diferent a cada regió. Cap a la Provença és costum fer-ne tres, cap a l'oest en fan un, a la resta en fan dos i a la capital, quatre. Tot i que cada un s'ho pren a la seva manera, no és una norma fixa.

Fetes les presentacions pertinents, l'August demanà a en Rémy que l'acompanyés a l'habitació que li havia emparaulat a casa de madame Régine, dos carrers més enllà. Sense que l'oncle Joan li digués res, l'August ja es va preocupar de procurar-li un allotjament proper i digne, per tal que la Camil·la no hagués de perdre el temps, ja que necessitava un ajudant ben aviat.

Madame Régine era una dona de mitjana edat, simpàtica i educada, que la va rebre amb molta cordialitat. Li va dir a en Rémy que ja se'n podia anar, que ella s'ocuparia de la Camil·la, i, pujant unes escales, li va ensenyar l'habitació. En tenia quatre, i a les altres tres, hi allotjava unes altres tantes noies, totes estudiants franceses de províncies que en aquest moment no hi eren. L'habitació era una cambra senzilla,

amb un llit, una petita tauleta, un armari encastat a la paret i una cadira, no era cap luxe, però estava bé per començar.

La Camil·la va quedar agradablement sorpresa, venia amb la idea de buscar allotjament i s'ho va trobar tot fet i arreglat.

—Perdó, madame Régine, però no m'heu dit el preu de la cambra. —li va dir la Camil·la.

—Oh! No et preocupis per això, maca. M'ha dit l'August que això és cosa seva. No passis ànsia. Tens un mes pagat. M'ha dit que ets una molt bona artista catalana, i no et vol deixar escapar. Saps qui és l'August Rodier? No saps la sort que has fet treballant al seu taller, a més de ser un excel·lent pintor és una bona persona, no li han pujat els fums al cap com a molts altres.

Madame Régine n'estava molt de l'August, eren més o menys contemporanis, i a la Camil·la li va semblar que entre ells hi havia quelcom més que una gran amistat.

—Ara descansa una mica —li va dir—, el viatge ha sigut llarg i deus estar baldada, a les dotze pots baixar al menjador que dinarem totes plegades i et presentaré les altres noies, t'agradaran, ja veuràs, podreu fer una bona camaraderia. Tens la *toilette* al final del passadís.

El primer que va fer la Camil·la fou estirar-se al llit, un somier flonjo amb un matalàs de llana i llençols de fil amb dues flassades i cobrellit. A París els hiverns són freds, i tot i que encara tot just acabàvem d'entrar a la tardor, els vespres ja fresquejaven.

La finestra donava al carrer, al davant tenia un edifici bastant nou de quatre plantes amb llucanes a l'última planta, molt habituals a les cases de climes freds, on a causa de les contínues nevades, les teulades pateixen una inclinació substancial. Per les finestres i els balcons dels habitatges s'entreveia com eren els veïns, ciutadans ben acomodats, els marcs de les finestres i els balcons ben pintats, cortinatges per dins i flors i plantes als balcons. I sobretot aquestes baranes amb motius florals a les balconades que tant li agradaven. Es va passar una bona estona gaudint d'aquest paisatge urbà tan diferent del seu poblet empordanès.

De sobte, va sentir soroll a fora, i es va adonar que el temps s'anava escolant mirant per la finestra i es va afanyar a anar a la *toilette* i canviar-se de roba.

A migdia va baixar al menjador, on ja hi havia assegudes a taula les altres tres dispeseres, madame Régine ja les havia avisat de l'arribada de la noia espanyola i totes frisaven per conèixer-la.

—Bé, aquí la teniu —anuncià madame Régine—, es diu Camil·la i és pintora, treballarà al taller de monsieur Rodier. —i assenyalant a les noies d'una en una les hi presentà.

—Aquesta és la Joëlle, ella la Margot i aquí la Fabienne.

Totes tres s'aixecaren i la Joëlle i la Fabienne li feren tres petons, eren de la Provença, i la Margot n'hi feu quatre tal com marca el ritual parisenc.

La Margot era estudianta de dret a la Sorbona, això la va fer pensar en la Caterina, miraria de tenir-ho en compte més endavant.

Trencat el gel, la Fabienne, la més xerrameca li preguntà —de quina part d'Espanya ets?

—Jo sóc de Catalunya, de fet estic tocant a França. Jo no em considero espanyola, els catalans som molt diferents. No compartim ni idioma ni costums —s'afanyà la Camil·la a puntualitzar. No li agradava gens que la tractessin d'"espanyola" i va aprofitar la pregunta per deixar ben clar la seva nacionalitat.

Totes tres noies i madame Régine es van quedar una mica confoses. Venia una noia espanyola, que el primer que els deia era que no ho era d'espanyola, que no s'hi considerava si més no. Elles esperaven una "bailaora" amb vestit de farbalans vermell i castanyoles, per passar vetllades de gresca, parlant de toreros i galants de pel·lícula, i es trobaven una mossa assenyada, amb ganes d'aprendre un ofici i amb poques ganes de festes ni de gresques.

Van dinar de pressa; elles havien de tornar a la universitat. Ja hi hauria temps per xerrameca, i a la Camil·la l'esperava l'August per començar a situar-se i veure els mètodes de treball del taller.

Amb l'excusa que no anés sola, madame Régine la va acompanyar al taller, sempre era bona l'ocasió d'estar una estona amb aquell home que la captivava.

Va entrar sense tocar la campaneta, com si fos a casa seva, va cridar un —*Bon après-midi*— i va anar a trobar l'August al seu despatx, on estava capficat intentant ordenar papers, albarans i factures, feina que odiava profundament.

—La paperassa et matarà, August. Sempre t'he dit que aquesta feina no és per a tu. Valdria més que et busquessis un bon secretari, ja que et convé més que un pintor, i que tu dediquis el teu temps al que saps fer, que és pintar.

—Ja ho pots ben dir Régine, però ara mateix necessito un pintor. Si no, no arribaré a temps per lliurar aquests quinze quadres al palau de Versailles. Ja tens a l'espanyola aposentada?

—Sí, senyor August —va interrompre la Camil·la—. La senyora Régine m'ha dit que m'ha pagat un mes de l'allotjament. Espero que m'ho descompti del sou. No vull ser una càrrega per ningú.

—Ha, ha, ha! —l'August rigué sorollosament— No et preocupis per això. Ara vine que et mostraré el que fem aquí i quina serà la teva tasca. Suposo que et preguntaràs com és que t'he agafat a cegues, sense saber res de com treballes. Doncs mira et diré un secret. El senyor Torres, el teu oncle, et va agafar uns dibuixos teus d'amagat i me'ls va ensenyar. No et pensis que no he vist res teu. Amb el poc que he vist ja en tinc prou.

—Mira, en Vincent i l'Eugène estan fent el fons d'aquest quadre, les figures les han deixat només esbossades, ells són molt bons paisatgistes, però no dominen la figura humana. Penso que demà acabaran, tu faràs les figures, com ho veus?

—Bé, però...no tindrè els models? —preguntà intrigada.

—Sí dona, no pateixis, ja els aniré cridant un a un a mesura que els vagis pintant, per quin et sembla que vols començar?

—El que vostè vulgui senyor August.

—Entesos, jo ja sé per quin va millor de començar, però vull que m'ho diguis tu.

—Doncs jo començaria per la de davant de tot, aquesta dona —va dir la Camil·la sense dubtar ni un moment.

—Molt bé, Camil·la, anem bé, tu i jo ens entendrem —assentí l'August—. Doncs ara enviaré a en Paul a casa de la Marian perquè vingui a posar demà a partir de les 10 que hi haurà bona llum. Mentrestant t'hauries de preparar els materials. Pots donar una volta pel taller i tafanejar tot el que vulguis, si necessites alguna cosa, ho pots demanar a en Paul.

—Paul, vine aquí —cridà.

—Vostè dirà, senyor August.

—Dona-li a la Camil·la el que li faci falta, paleta, pinzells, olieres i ensenya-li on són els colors i tots els materials que necessiti. Després ves a casa de la Marian, digues-li que sigui aquí demà a les deu.

—Sí, senyor. —va dir en Paul mentre feia una repassada a la Camil·la de dalt a baix dissimuladament, l'havia vist al matí en arribar, però ara havia descansat i s'havia canviat i presentava tot un altre aspecte.

L'August se'n tornà al despatx, on la Régine, mentre l'esperava havia aprofitat per passar l'escombra i posar un xic d'ordre en aquell espai. En entrar tancà la porta. Tal com havia endevinat la Camil·la, entre l'August i la Régine hi havia una gran complicitat. La seva relació anava més enllà d'una simple amistat.

Per passar d'un costat a l'altre del taller, s'havien d'esquivar molts obstacles. L'ordre no era pas la qualitat primordial de l'August ni dels seus ajudants. Si ningú els hi manava, tampoc se'n preocupaven. Per això, en Paul, per travessar tot aquell laberint, va agafar a la Camil·la per la mà i la va portar on hi havia els materials.

Ella va experimentar una sensació estranya, al poble ningú l'agafava per la mà, i va pensar que potser a França la gent es comportava diferent, que eren d'una cultura més oberta i ho va acceptar de bon grat.

—Mira, aquí tens tot el que necessitaràs, si hi ha alguna cosa que no trobis, m'ho dius, entesos?

—Entesos. —va dir la Camil·la. Però no agafaré alguna cosa que sigui d'algú altre?

—No, aquí només hi ha el material comú, cadascú té les seves coses al seu lloc, després et mostraré quin és el teu. Mira aquí tens unes quantes paletes, no sé amb quin tipus et trobes més còmoda, suposo que amb una paleta espanyola, com aquesta, que és com la d'en Velázquez. —i li va mostrar una paleta gran tipus espanyol, tal com molt bé li havia dit en Paul.

—No, per mi aquestes són massa grans, prefereixo una paleta més petita, no tan pesada.

—Doncs mira, tria tu mateixa. —i assenyalant la paret, li va mostrar un estol de paletes penjades a la paret.

—I pinzells, aquí en tens un bon grapat per triar, si en vols de nous, els hauràs de demanar al senyor August. —li va dir fent un posat de conformitat.

—M'agradaria veure els colors, vull veure quins pigments utilitzeu. —va dir la Camil·la, girant-se i mirant si els veia.

En Paul es va dirigir a un moble i va obrir un calaix. —Veus, aquí els tens tots, estan ordenats, calents a la dreta i freds a l'esquerra. Tens preferència per algun pigment especial?

—No, només vull veure si són els mateixos que em van ensenyar a mi —va dir la Camil·la—, aquesta marca no la conec.

—Són holandesos, són els millors. Aquests colors ja els utilitzava Rembrandt, i el fet que els quadres d'aquella època es conservin en molt bon estat avala la seva qualitat.

—M'agradaria fer alguna prova avui mateix, fins i tot si és només en un paper. — estava impacient per provar aquells colors holandesos, n'havia sentit parlar, però mai els havia vist.

—No, mira, sempre tenim retalls de fusta amb imprimació de ges per fer proves. —li va dir en Paul mentre li donava un retall de fusta amb la preparació blanca.

A la Camil·la l'excitava poder barrejar aquells colors, veure com funcionaven aquells vermells de cadmi, amb els diferents tons de groc, aquelles terres de Siena, ocre i vermell anglès, etc. Es va passar la resta de la tarda pastant i mesclant colors, i donant pinzellades sobre la fusta, buscant tons de pell amb diferents il·luminacions i disfrutant de valent com feia temps que no feia.

Quan en Paul tornà de notificar a la Marian la voluntat del senyor Rodier, li va ensenyar el lloc on la model se situaria, al costat d'un gran finestral, per rebre la llum adequada, i el lloc on ella s'hauria de posar. En Vincent i l'Eugène ja havien acabat de pintar el fons i van situar el cavallet amb la tela de manera que l'endemà, la Camil·la pogués pintar la Marian amb comoditat.